

Naročnina listu:

Celo leto . . . K 50—
Pol leta . . . „ 26—
Četrť leta . . . „ 13—

Zunaj Jugoslavije:

Celo leto . . . „ 66—

Posamezne številke
na štirih straneh 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila

se računajo po K 1.80
od enoredne petivrstice
pri večkratnih oznanilih
— popust —

„Straža“ izhaja v pon-
deljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

64. številka.

Maribor, dne 16. junija 1920.

Letnik XII.

Politika in pridižnica.

Sred splošnega moralnega in gospodarskega razsula gotovi elementi ne najdejo drugega posla, kakor vlačiti na dan iz prusko-nemške kulturne borbe prosluli „kancelparagraf“, češ, politika ne spada na pridižnico, duhovnikom treba usta zamašiti. Kakor je že dandanes navada, tudi tu igrajo glavno ulogo dvoumne blesteče fraze, za katerimi se pa skriva ono staro nasprotje med vero in nevero, o katerem pravi Göthe, da se vleče skozi celo zgodovino človeškega rodu.

Res, zelo star je že „kancelparagraf“, oziroma njegova vsebina. Ze preroki stare zaveze so okusili njegovo trdobo, ker so se drznili grajati korupcijo in malikovalstvo ljudstva, ki je seveda takrat predstavljalo „napredno mišljenje“, in ker so obsojali šovinstično politiko takratnih kraljev in političnih mogotcev. „Kancelparagraf“ je spravil Janeza Krstnika v ječo in ob glavo, ker se je ta „glas vpijočega v puščavi“ drznil zaseči na „politično polje“ ter zabrusiti v obraz pohotnemu Herodu: „Ne smeš imeti pri sebi žene svojega brata!“

S kancelparagrafom so prišli pred Poncija Pilata judovski mogotci ter tožili Kristusa, da hujska ljudstvo zoper cesarja! Ko so apostoli pridigovali Kristusov nauk, je visoki zbor izdal „kancelparagraf“: Prepovedo vam, oznanjevati v tem imenu. Ker so se apostoli držali nauka, da moramo Bogu biti bolj pokorni, kakor ljudem, jim je „kancelparagraf“ prinesel preganjanje in celo smrt. Ko se je Janez Zlatoust, ta velikan grške cerkve, drznil v svojih pridigah karati korupcijo carigrajskega dvora, je torej zašel na „politično polje“ in je moral v pregnanstvo, ter je v pregnanstvu umrl.

„Kancelparagraf“ je le praktična naobračba znanega načela: Vera nima s politiko nič opraviti. Ali je to res? Je in ni. Bilo bi resnično, če bi tudi politika ne imela z vero nič opraviti. Da pa to ni res, dokazujejo najbolj zagovorniki onega paragrafa sami. V politiki so čisto svetne, časovne, materialne zadeve, o tem si je Cerkev že zdavno na jasnem, da ne spadajo v njeno kompetenco, torej tudi ne na pridižnico, ker ona se drži načela svojega ustanovitelja: „Moje kraljestvo ni od tega sveta.“ Božje kraljestvo

ni od tega sveta, pač pa je na tem svetu. So politične zadeve, ki zasegajo v moralno področje vesti in celo na dogmatično polje in glede teh ima zastopnik in oznanjevalec vere dolžnost, ljudstvo poučevati, mu dajati orientacijo. Kristus sam je trčil ob časovne razmere, ob politično naziranje onega časa, zato so ga spravili na križ. Vera, ki ne podaja človeku nobenega pravega v zamotanih razmerah javnega in privatnega življenja, je za nič.

Svobodnomiselni francoski filozof Teodor Joufroy († 1842) pravi v svojih „Melanges philosophiques“ o nauku, ki ga podaja katekizem otrokom: „Kodrasite (otrok), nima (na podlagi katekizmovega nauka) nobenega dvoma glede naravnega prava, glede političnega prava, glede mednarodnega prava, ker vse to se podaja samo od sebe in čisto naravno — iz krščanstva.“ Tako govori svobodnomiselni mislec, ki seveda ni bil tako omejenega in zakrknjenega duha, kakor naši kancelparagrafarji.

Oznanjevalec Kristusovega evangelija mora šibati sodobne nedostatke in pregrehe, ne morda pregrehe starega Egipta, mora oznanjevati načela evangeljska in svariti pred nasprotnimi zmotami, neizogibno se torej mora dotakniti političnega ozračja svojega časa. „Kancelparagraf“, ki hoče izključiti iz pridižnice vso politiko, ni torej drugo, kakor obnovitev stare prepovedi judovskega sinédrija: Prepovedo vam oznanjevati o tem imenu, je odstranitev krščanstva sploh.

Če bi se bila naša duhovščina držala tega paragrafa, bi bil slovenski narod že zdavna potujen. V stari Avstriji so renegatje in štajerčijanci vedno kričali po tem paragrafu, ker so naši duhovniki po vzgledu apostolov vedno in vedno svarili pred „kričnimi preroki“, ki so prihajali k ljudstvu v ovčji obleki, znotraj pa so bili grabeljivi volkovi.

Na binkoštni ponedeljek 1. 1838, ko je še pri nas narodna zavest spala globoko spanje, je imel takrat še mladi Slomšek v Blatnem gradu na Koroškem prekrasno pridigo o dolžnosti svoj jezik spoštovati.

V očeh kancelparagrafa je seveda to bil velik zločin, zakaj narodnostno vprašanje je bilo v Avstriji — še posebno pred 1. 1848 — jako kočljiva in ne-

ljuba politična zadeva. Po nazorih naših nadnarodnjakov bi bil seveda Slomšek moral molčati o tem in molčati vsi duhovniki, ki so budili narodno zavest, ker to je bilo neznosno takrat vladajoči politični struji. Na Koroškem je bilo, kjer je Slomšek prvi povzdignil glas v obrambo slovenske narodnosti, to Koroško sedaj vi s svojo brezvestno gonjo spravljate v nevarnost. V najtežjih časih je duhovščina budila in negovala narodno zavest, in sedaj v svobodni Jugoslaviji ji hočete zamašiti usta!

Ali ne vidite, kam vodi vaš fanatizem s svojim „kancelparagrafom“? Postava mora biti splošna in velja za vse slučaje, ne samo za eno stranko. Vsled „kancelparagrafa“ duhovnik sploh na pridižnici ne bi smel govoriti o rodoljubnih dolžnostih iz verskega stališča, ker če bo govoril o dolžnosti, ljubiti svoj jezik in rod, se bo oglasil rdeči komunist tretje internacionale ali zagrižen nemškutar, madžaron ali lahon in se bo sklicéval na „kancelparagraf“, če bo govoril o dolžnosti, izpolnjevanju državljske dolžnosti, se bo oglasil s „kancelparagrafom“ anarhist, ki hoče prevreči državni red; če bo n. pr. na kraljev rojstni dan po opominu apostola Pavla govoril o dolžnosti, spoštovati in ljubiti kralja, pride lahko republikanec in mu zamaši usta s „kancelparagrafom!“

Zloraba pridižnice seveda ni izključena pri človeški omejenosti in slabosti. Zato so pa cerkvene in svetne oblasti, ki take izrastke odrežejo, zato imamo postave, ki ščitijo čast in dobro ime posamezniku ter javni mir in red proti morebitnim demagoškim hujskačem, poseben „kancelparagraf“ pa je naravnost sramota za civilizirano državo. Gospodje zagovorniki tega paragrafa stojite pred alternativno: ali priznavate v Cerkvi božjo ustanovo, ali vam je Cerkev le čisto svetna, človeška ustanova. Če prvo, potem morate vedeti, da bo Cerkev znala čuvati dostojanstvo pridižnice in bo morebitne prestopke zabranila, vedeti pa tudi, da je duhovnikova dolžnost, obračati večnoveljavne evangeljske nauke na dejanske časovne razmere. Ako pa v Cerkvi vidite le človeško ustanovo, tedaj je to le socijalna forma gotovega svetovnega naziranja, ki ima po načelu svobode in enakopravnosti baš toliko pravice, delati za svojo stvar propagando, kakor vaše politične organizacije ali organizacije socijalistov, komunistov itd. Ali — ali!

LISTEK.

Na skalnem Podhalu.

Po poljsko spisal Kazimir Przerwa Tetmajer — prev. dr. Leop. Lenard.

(Dalje.)

— Saj je treba. Danes ti, jutri jaz.
— Ej res je, treba, treba.
— Včera si občutil?
— Včera? Ne. Danes zjutraj. Takoj, ko se vzbudim, ni se še zdanilo, takoj sem vedel, da ni več daleč tista — smrt.
— Ni daleč . . .
— Kaj bi? . . . Dolgo sem živel.
— Dolgo. Dandanes malokdo toliko.
— Dandanes redko, toda popreje je bilo tudi takih, ki so prekoračili sto let, ne malo.
— Seveda, včasih ni bilo tako.
— Kaj še! Pokvarjen svet ni bil in krompir ni gnil. Dvajset let je imel, pa je še pasel krave v dolgi srajci — fant. Pa tak ne bo dolgo živel? Kaj?
— Da, da! — potrđi Gombos.
— Tudi mu ni nobeden hlač šival, dokler se ni oženil. Doktorjev ni takrat nobeden poznal. Pa, tudi ni umrl nobeden, če ni bil „mus“. Ne, kakor sedaj.
— E!
— Vse je bilo drugače. Voz. Dal si za voz nič več kot osemnajst evansigaric, hej, pa te je preživel. Res! pa tudi nisi zagledal na njem žrebca, železa, čisto bos. Saj pa tudi niso ž njim dirjali, pa je vzdržal.
— Vzdržal, vzdržal.
— Ni iskal zanj nikdo mazila. Sel je, a če je škripal, ej, pa si zabil klin v kolo, pa se je obračalo.
— Kaj bi ne . . . Res se je obračalo.
— Včasih ni bilo tako. Krst. Ce je bila prav

velika sila, so krstile tudi ženske same z vodo, pa je bilo. Kajti v cerkev tudi niso veliko hodili, ker cerkev je bilo malo in daleč. Ce je ravno bilo, je šel. Ce je bila zima in oster mráz — z nekrščenim novorojenčkom ne smeš pod streho, ker bi se takoj razrzdilo rojenice, na dvorišču ga tudi ne skriješ, ker ga najdejo. Pa je dal boter čupago v oglje in s šorbo obesil nanj malega. Preden so ga zapisali, preden se je mežnar obul, duhovnik oblekel: je že spal na ogju trd kot les. Zmrznil je.

— Da, tako se je zgodilo.
— A si niso veliko delali iz tega. Takrat ga je bilo nekoliko žal, če je bil deček in je imel dolge prste, ker bi bil dober za pastirja, ter bi ovce molzel in na citrah igral.
— Da, da!
— Dali so duhovniku dvoje desetice: zapei je, pomolil, ej! pokopali so ga in šli domov.
— Hm, hm.
— Čisto drugače je bilo nekđaj. Človek je dal na Suhu gori dve beli desetici za funt soli — pa je bil funt! Nikdo ni tehtal na tehtnici, ni stikal. Bila je lesena tehtnica, na enem koncu je bil kamen, ej, kot glava. To je bil funt.
— Da, da! Tako je bilo nekđaj, da.
— Ej . . . Toda minilo je.

Popoldne je postalo Jakobu Zihu slabše. Pride stara Tilkula, ki je znala zagovarjati. Bila je menda še starejša od Zih. Pripetjala jo je Zihova. Sede k peči, začne metati žareče oglje na vskriž v skledo vode iz deveterih vrelcev. Zih gleda mirno s postelje.
— Kaj, ali bo kaj odnehalo? — vpraša žena.
— Kaj bi odnehalo? Naj bi mi kdo odrezal pet let ali pa petnajst. Nikdar nisem bolehal, ne bolezn nego starosti umiram. Daj tej babi platna, ker se je brez potrebe naplesala z ogljem pri peči.
— Kaj pa, če bi poslali po duhovnika v Hoholov?
— Kaj mi bo. Cemu bi govoril s služabnikom, če bom kmalu govoril s samim gospodarjem. Toda to

ni tak gospodar, kakor se je zdelo Jožku Smažu z Olea, ki je mislil da je Bog takšen gospodar z nebesih, kakor Smaš v Aleu. Včasih sta se pogovarjala s Samkom Vojtkom Vidovačem iz Zakopanega: kakšno bo to gospodarstvo, da je solnce iz zlata, mesec iz srebro, zvezde razsejan denar: lepo ju je bilo poslušati, kajti bila sta zgovorna in prijetna človeka, toda strašna kolofoktarja. Rekla sta, ko je mesec pojema, a so zvezde naraščale, da pojemlje, ker Gospod Bog z njega zvezde dela, „denar kuje,“ blebda sta. Ko je pa naraščal, sta rekla, da so angelji ne-kje rude natopili in prinesli. Tako si ljudje izmišljujejo! Kaj sem se jima včasih nasmejal! . . . Ako bi maček imel svojega boga, naslikal bi si ga kot mačka, pa bi ga častil po svoje, kakor si tudi mi predstavljamo po človeško. Tako tudi konj, tako kača in vsaka stvar. Ker se človek smatra gospodarjem vsaki stvari, živini in zverini, ter hoče ukazovati, si predstavlja tudi svojega Boga po svoje, kot velikega gospodarja, ki nič ne dela, samo vlada.

— Res je, boter — odzove se boter Gombos s prepričanjem. — Vlada on, vlada.
— Seveda vlada, vem — reče Jakob Zih — pa ne tako, kot ljudje mislijo. Človek obsoja, ker se je neki Bartek pretepal, ali ker je neka Kunda imela nezakonskega otroka, pa misli, da mora Bog obsojati ravno tako. Kaj še!
— Kaj bi to ne bil greh? — odvrne boter Gombos z uporom.
— Seveda je — odvrne Zih.
— Božja sodba je strašna — reče Gombos.
— Strašna, res je — odvrne Zih. — Nebo se bo majalo, a zemlja tresla. Angelji bodo trobili na irobente, a gore in planine bodo odgovarjale z odmevom. Tej se nobeden ne umakne in ne izvije. Toda Gospod Bog je moder, ve, da če bi tudi ne deset ali petnajst, ampak petdeset ali sto let kakorkoli določil, naštel, vendar teh sto let še ni večnost, kakor Spiški Vrh, to niso Tilkovi Komini. Vic se bojim, pekla se ne bojim

(Dalje prihodnjič.)

Vas je strah pred pridržnico? Preberite in premislite nekoliko članek, ki ga je napisal v „Sl. Narodu“ št. 129 dne 10. junija 1910 nek „ruski rodoljub“ N. Jezerški:

„Če se hoče današnja družba braniti, če hoče rešiti državljanski red in z njim moralo, vedo in kulturo, potem se mora povrniti k idejam, ki so zgradile to družbo in to kulturo. Ustvariti mora ideale, ki imponirajo ljudstvu in pokazati mora moč, za katere se more mladina vnemati.“ — Kdor se hoče ustavljati tem zapeljivcem ljudstva (boljševikom), mora ljudstvu pokazati visok ideal, ne samo ideal vživanja, marveč tudi žrtve, toda enakomerne za vse raz-

rede. To mora biti ideal, ki zraste preko države, in preko družbe, ki leči vsako pravo bedo in vpoštevava vsako npravstveno stremenje.“ — „Če pa ne boste iskali moralnega duha, morali boste poiskati za njanjo silo, da vzdržite svojo vladno še nekaj časa.“ — „Samo onemu bo ljudstvo zaupalo, ki bo delal za blagor ljudstva in vpricho ljudstva.“

„Kancelparagraf“ ne bo pomagal vaši onemoglosti in ne bo škodoval tistim, ki bodo res delali za blagor ljudstva, pač pa utegneta žeti boljševizem. Velika Francija se je iz lastne skušnje prepričala, da ji nevarnost ne preti od pridržnice, ampak od neke drugod, in približala se je zopet Cerkvi.

Kam so privedli judovski boljševiki bogato Rusijo?

A. K.

Naravno bogastvo Rusije je neizmerno. Seveda mi poznamo Rusijo le bolj kot nekdanjo žitnico Evrope, a v vseh ozirih jo je narava bogato obdarila, in predvsem je Rusija za lan in konopljo prva pridelovalka na svetu. Od svetovne žetve leta 1912 je evropejska Rusija pridelala rži 46%, ovsa 23%, ječmena 27%, pšenice 17%, lanu 81%, konoplje 42%. Njen izvoz leta 1910-1911 je bil tak-le: pšenice 6.2, ječmena 4.3, ovsa 1.61, rži 1.07 milijonov ton (Handbuch der Geographie 1914, str. 839 in 842).

Toda tu še ni všteta azijska Rusija, posebno zahodna Sibirija in Turkestan, kjer so se pridelale zadnja leta pred vojsko tudi neizmerne množine žita. Tamošnja zemlja je silno rodovitna. V Turkestanu da pšenica 40kratni, rž 100-200kratni in proso v najboljših slučajih celo 400kratni donesek. (Schwarz: Turkestan str. 322.) Prav jednaka rodovitnost je v južnih krajih zahodne Sibirije, v mrzlejših krajih je seveda slabše, a vendar se še dosti pridelava. n. pr. v pokrajini ob reki Amur, tu zraste na hektar po 21 hl jare rži, pšenice 21-23, ovsa do 47 hl na novini, na starejših njivah se zmanjša pridelek za en četrt (Nansen: Sibirien 1916, str. 240).

Toliko je žitno bogastvo Rusije, koliko pa ima rib, perutnine, ovac, konj, goveje živine in drugih živali! Pred svetovno vojsko je zahodna Sibirija za lagala s surovim maslom London in Pariz. Vsak dan se je peljal en vlak iz kake postaje zahodne Sibirije v Rigo, od tam pa z ladijami na Angleško ali Francosko. Leta 1909 se je na ta način izvozilo 140.870.000 kg surovega masla (Nansen: Sibirien, str. 234).

Poleg žita in raznih živali je skrito v ruski zemlji še drugo neizmerno bogastvo. Tu pride v poštev premog, ki se ga še malo izrablja in na nešte tih krajih čaka vstajenja. Tu je sol, petrolej, tu so raznovrstne, najdražje rude na Uralu, v Altaju in v sibirskih gorah, ki čakajo le pridnih rok, da bi jih spravile na dan.

To je slovanska Rusija v svojem bogastvu in to Rusijo vladajo zdaj boljševiki. Boljševiki, oziroma socialdemokratje, pravijo, da hočejo ljudem že tu na zemlji pripraviti raj. Pač dobro bi bilo, zdaj biti v Rusiji, tako bi si kdo mislil, tam je vsega dovolj, tam ni take draginje, kot pri nas v Jugoslaviji!

Kako se motiš, ljubi prijatelj! Letos jeseni bo tri leta, odkar vladajo na Ruskem boljševiki in v tem času so Rusijo že skoraj uničili. Tam vlada le samo lakota, bolezen, smrt, vojska in strahovlada. V prekmurskih „Novinah“ (št. 21) je natisnjeno neko pismo

iz Petrograda z dne 9. marca t. l. Tam čitamo med drugim to-le: „Ljudje gladujejo, bolehalo in zmrzavajo. Živimo brez vere. Pod carji, če so se toliko grehov imeli, je vendar raj bilo naše življenje. Dežela je siromaška, brez obdelovanja. Strašen tifus vlada tu. Po deset mrličev nesejo iz jedne hiše. Niti na karte ni dobiti živeža, skupne kuhinje so, kjer dobi ljudstvo kaj za jesti.“

Tak je boljševiški raj, tako je zdaj v Rusiji, kjer so vsi ljudje enaki. Vendar je ta enakost žalostna. Enaki so si samo v toliko, da so vsi pod judovskim bičem. Gospodarstvo pa nazaduje na vseh koncih in krajih.

Prav posebno manjka boljševikom prevoznih sredstev, lokomotiv in vagonov. Stari stroji in vagoni so obrabljeni in pokvarjeni, novih pa se jako malo naredi. Leta 1919 so vse tvornice v Rusiji napravile le 37 novih lokomotiv. A bile so tako slabo narejene, da so morali po poskusni vožnji vrniti tvornicam polovico novih strojev. Od boljševiških tovarn tudi ni kaj boljšega pričakovati. Za to ni čudno, da iz silnih ruskih daljav ne morejo pripeljati v mesta živil in kuriva. Pri vsem tem imajo pa še vojsko s Poljaki. Na ta način bodo uničili ves železniški material.

Pomisliti moramo, da so razven sanjavega Lenina vsi boljševiški voditelji judje. Prvi je trinog Trockij, ki da vse pomoriti, kar se mu upira. Sedaj, ko imajo vojsko s Poljaki, so v 20 gubernijah proglasili obsedno stanje. V nekaterih krajih so se uprli kmetje, a boljševiki so vse pomorili. Razdejanje, uničevanje, morija napreduje, proizvodnje nazaduje. Širita se revščina in pomanjkanje. To je blagoslov, ki so ga judje prinesli bogali Rusiji.

Voditelji naših komunistov so bili tudi judje. Ti so organizirali štrajk meseca aprila z ruskim denarjem. Tega ne smemo pozabiti. Od vseh strani silijo ti judovski obrezanci v našo državo. Če hočemo imeti mir, moramo jih izgnati, ker jud ljudstvo povsod izžema in dela veden nemir. Pri vseh revolucijah so judje voditelji, zlasti še zdaj po svetovni vojski n. p. na Ruskem, na Madžarskem, v Monakovem itd. Zato pozivljamo vladu, da izžene iz države vse jude, ki so se od leta 1914 naselili v naših deželah. Slava vrlim zagrebškim vseučiliščnikom, ki so tako pogumno nastopili proti njim! Posnemajmo jih! V boj zoper te prekucuhe in ljudske pijavke, drugače bo prepozno. Russia docet!

logu. Radikalni klub pa priznava, da so privedli demokracijo kancelparagraf na površje edino z namenom, razbiti parlamentarno zajednico.

V parlamentu je Protič odločno zavrnil star očitke radikalom, češ, da so bili in so le za Veliko Srbijo. Veliko Srbijo bi zamogla dobiti radikalna stranka, kadar bi hotela, toda zahtevala je zedinjenje celega našega troimenskega naroda in je v tem smislu evolucijonirala svoj program. Tako Protič.

Italija.

Giollitti, kateremu je poverjena sestava vlade, še ni gotov s kabineto listo. Giollittijeva vlada bi naj obstojala po večini iz intervencionalistov.

V Trstu so se vršile v noči 12. t. m. velike demonstracije, ki so bile pomešane s pretepi in strelji. Rabuke so povzročili arditii, ki so bili namenjeni v Albanijo, a so se uprli ekspediciji.

Italijansko časopisje priznava, da je položaj Italijanov v Albaniji in osobito okrog Valone vsled zadnjih porazov nevzdržljiv.

Nemčija.

Državni predsednik je poveril sestavo nove vlade članu centra dr. Trimborn, ki je sprejel mandat.

Čehoslovaška.

V ministrskem svetu so se sprli agrarci s socialnimi demokrati. Agrarci so zahtevali povišanje cen žitu, socialni demokrati pa so bili za to, da plača diferenco država. Temu socialističnemu predlogu so se pa uprli nesocialistični ministri. Nato so zahtevali socialni demokratje povišanje dodatkov dohodninskega davka, ki bi naj bil desetkratna. Ker ni prišlo do sporazuma, so zapustili agrarci ministrski svet in baje tudi demisionirali.

Papež je z dekretom dovolil, da se pri petih mašah poje ponovitev evangeljske epistole v češkem jeziku. Poroke, pogrebi in krsti se smejo izvršiti v češkem jeziku. V samostanih in v božjepetih

cerkvah se sme vršiti služba božja v staroslovanskem jeziku. To pa samo na prazniku: sv. Cirila in Metodja, sv. Vavilava, sv. Prokopa, sv. Ljudmile in sv. Janeza Nepomuka.

Avstrija.

Na Dunaju so izpodleteli poskusi za sestavo nove parlamentarne vlade, radi tega dejstva nameravajo sestaviti prehodni uradniški kabinet. Kateri bi naj vodil ali predsednik vrhovnega računskega dvora Beck ali pa bivši železniški minister dr. Bahans.

Vodstvu strank se je stavil predlog, naj od stara vlada državne posle do novih volitev.

Albanija.

V Parizu je ustrelil 13. t. m. voditelja albanske delegacije, znanega Esad-pašo, nek Rusten Aveni, star 25 let, albanski državljan in gojenec učiteljskega. Morilec izjavlja, da ni izvršil zločina premissljeno, ampak trenutno pri spominu na muke, katere je povzročil Esad-paša albanskemu narodu.

Rusija.

Boljševiške čete so zopet zavzele Kijev. Poljaki so se umaknili z večjimi izgubami in pred odhodom poškodovali vodovod električno centralo in železniško postajo.

Amerika.

Republikanski narodni konvent je postavil s 692 glasovi za predsedniškega kandidata senatorja Hardinga. Guverner Massachusettsa je goločen za podpredsednika.

Dnevne vesti.

Zadnja „Grenzwach“ se bavi na dolgo in široko, v člankih in noticah z obmejnimi vprašanjem med Jugoslavijo in Avstrijo. Priobčila je veliko hujskajočih izmišljotin in med drugimi vzpodbuja tudi Korošce, naj se pri plebiscitu odločijo za Avstrijo. Ako bi Koroška, osobito južni deli, kjer se peča prebivalstvo s poljedelstvom in živinorejo, pripadli Jugoslaviji, bi bili uničeni, ker bi ne mogli konkurirati glede poljskih pridelkov in živine z drugimi dokaj tozadevno bogatejšimi kraji Jugoslavije. Ako se hoče južna Koroška obvarovati gospodarskega poloma, naj se prikloni Avstriji. Če si domišlja naivni člankar v „Grenzwach“, da mu bo njegove klobasarije verjel kak Korošec, se moti. Agrarna južna Koroška pod Avstrijo se ne bi pečala z agronomijo za življenjske potrebe lastnega prebivalstva, ampak za: Celovec, Gradec in Dunaj. Bi je sicer ne doletel gospodarski polom, pač pa lakota, pomanjkanje in nasilne rekvizicije, kar je vse hujske od jugoslovanske konkurence. Prerokbe „Grenzwach“ o gospodarskem polomu in konkurenci so laži-hujskarija gladnih Nemcev, ki bi radi speljali še slovenske Korošce na svoje limate, da bi jih potem v avstrijskem raju nasilno oropali zadnjega repa in zadnjega zrna.

Kmeti tabor v Grebinju. LDU. Grebinj, 13. junija. Na kmetnem taboru v Grebinju na Koroškem dne 13. t. m., katerega se je udeležilo 5000 ljudi, so izjavili: 1. da je plebiscit na slovenskem Koroškem popolnoma nepotreben, ker med ondotnim prebivalstvom sploh ni pravih Nemcev; protestirajo, da jim je bil vsiljen plebiscit; 2. protestirajo, da za časa plebiscita ministri avstrijske republike na korenih prosijo v Beogradu živil, ko se v pasu B hvalijo, da imajo preveč živil; zahtevajo jamstvo, da se ta živila v Dunaju ne izgube v pas B; 3. z vso ljubeznijo se oklepajo svoje jugoslovanske države in njene dinastije in upajo, da bo koroški kmet kmalu ustoličil na Gosposvetskem polju jugoslovanskega Karagjorgjevića. Na taboru so govorili samo domači govorniki.

Najhujši veleizdajalec domovine je alkoholizem. Alkoholizem ubija v ljudstvu bistroumnost, goji topoglavost in množi število norcev; alkoholizem mori npravni čut in redi poživinjeno sirovost; alkoholizem je grobokop ljudskega zdravja, sovražnik dela in tat narodnega premoženja. Veleizdajalec zasluži smrt, neizpresen boj veljaj tudi našemu največjemu veleizdajalcu — alkoholizmu. Bliža se praznik največjega abstinenta, sv. Janeza Krstnika, zdaj se zlasti naj ljudstvu v pridigah in društvenih govorih pojasni pogubnost alkoholizma. Poživijo se naj zopet treznotni odseki in, kjer kaže, društvo „Sv. vojska.“ Pred vojno se je že lepo razvila protialkoholna akcija; bojna vihra je vse podrla, zdaj treba zopet začeti z delom, da se nam ljudstvo ne vtopi v alkoholu.

Protialkoholna predavanja. Pri deželni vladi, pri poverjeništvu za socialno skrb, se je osnoval poseben protialkoholni odsek, ki prireja po Sloveniji na lastne stroške skioptična predavanja o škodljivosti alkohola. Da bodo imele prireditve zaželjeni uspeh, pa priporoča deželna vlada, da se prireajo v posameznih okoliših cele vrste predavanj. V šolah se sme uporabiti tudi čas šolskega pouka. Kjer se žele taka predavanja, se je treba pravočasno obrniti na dotični odsek pri deželni vladi v Ljubljani.

Neumestna samohvala. „Mariborski Delavec“ je svoj čas priobčil članek izpod peresa znanega učitelja Zemljiča iz Brezja, v katerem se silno huduje, ker je deželna vlada odstavila župana Sela v Zrkojih ter imenovala za gerenta tamošnjega posestnika Rebernika. Pisec dotičnega članka slavi Sela kot „možatega, narodnozavednega, marljivega, vzor-

Politične vesti.

Jugoslavija.

Regent Aleksander pride v Zagreb v torek, 22. t. m. Spremljali ga bodo: ministrski predsednik dr. Vesnić in po en minister Narodnega kluba in demokratske zajednice. Zastopnik Narodnega kluba na tem potovanju bo dr. Dinkovič, demokratov pa Krizman. V soboto odpotuje regent v Ljubljano, kjer ostane dva dni, nato se vrne v Zagreb, kjer bo ostal dalje.

V narodnem predstavništvu so v zadnjem času močno debatirali o kancelparagrafu. V imenu Jugoslovanskega kluba je pobijal kancelparagraf dr. Deželnič. Povdarjal je, da bi ta paragraf služil le v zlorabo in v demokratsko-strankarske namene. Povzročil bi kulturni boj in ustvaril neljub položaj med Cerkvijo in državo. Orožništvo bi moralo po uvedbi tega paragrafa nadzirati vsako službo božjo. Govornik je povdarjal tudi kulturno delo duhovništva in naglasil slabe posledice, katere bi zamogel izzvati kancelparagraf v plebiscitu Koroški. Aki bi parlament ta zakon tudi sprejel, bi ga narod sam zavrnil. Dr. Deželnič je v svojem govoru kritiziral tudi volilni zakon, ki ne daje ženski glasovalne pravice in zahteval volilno pravico za vse one, ki imajo opejsko pravico in se izjavijo, da se nočejo te pravice poslužiti v korist tuji državi.

Radi Deželničevega pobijanja kancelparagrafa so skušali demokrati govornika motiti in prekiniti, kar se jim pa ni posrečilo.

Kancelparagraf, to demokratsko zahtevno, sta podprla demokratska poslanca duhovnika dr. Vukovič in Biankini, ki nista nasprotovala temu predlogu, ampak sta bila z njim zadovoljna. V imenu radikalov je obsodil ta paragraf Stojan Protič, ki je izjavil, da je proti paragrafu, ker bi zamoglo priti ravno radi te zadeve do konflikta v zbornici in ker je celo vprašanje zelo delikatnega značaja. Protič upa, da demokrati ne bodo vztrajali pri tozadevnem pred-

I. slov. orlovski tabor v Mariboru.

Orlovski tabor — in misijonska ideja.

Orlovski tabor hoče biti izrazit dokaz, da je Ju goslavija krščanska in Slovenija katoliška. To je nje na kultur a to njen kulturni program za bodočnost. Tabor ne bo samo mejdan narodnih vspehov in vstvarjajočih sil, ampak bo uveljavil tudi dejstvo, da je temelj naše trdnosti in neupogljivosti — sveta vera in da smatra naše ljudstvo kot svojo najdražjo svetinjo — vero; vera mu je ponos. Naše svetovno naziranje se zreali v polnosti resnice; veličina našega narodnega značaja so moralne vrline, kojih sredotočje je ljubezen in pa smisel ne samo za pravice, ampak tudi za pravičnost. Versko-kulturni program pa obsega tudi idejo apostolstva in misijonstva. Temeljiti in bogati načrti za tabor obsegajo na vseh koncih in krajih točke, ki posegajo idejo misijonstva, vendar se nismo opazili, da bi ob tej priliki slov. narod nameraval nastopiti tudi kot — misijonski narod. In vendar se zavedamo, da si tega dostojanstva ne damo vzeti, in da si ga hočemo tudi zaslužiti. Začetki slovenskih misijonskih organizacij so že tu. Brat. sv. Cirila in Metoda, Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, Misijonska zveza, Armada sv. Križa, razni stiki naših sinov sv. Frančiška s svetovnimi misijoni, jugoslovanska centrala Klaverjeve družbe v Ljubljani itd. Na ljubljanski bogoslovni fakulteti se bo sigurno danes ali jutri posebno razpravljala misijonska ideja poleg krepke smotrenega delovanja za zbliznanje s pravoslavno Cerkvijo. Dovoljujemo si opozoriti, ne bi li bilo mogoče pripraviti primerno misijonsko razstavo v Mariboru ob priliki tabora. Ti tisoči in tisoči udeležencev naj vidijo, da imamo odprt pogled v daljni svet. Družba sv. Petra Klaverja bi bila pač edino v stanu napraviti vsaj poskus. Ob tej priliki naj bi se sklenil tudi vseslovenski ali jugoslovanski misijonski kongres za eno ali med prihodnjih let. V Mariboru naj se ustanovi misijonska pisarna, poslovalnica ki bo razširjala na Stajerskem misijonsko idejo, časopisje in nabirala darove. Kaj sodite, o tem?

Slavnostne gledališke predstave ob času I. slovenskega orlovskega tabora bodo tri in sicer: 29. julija Fr. S. Finžgar: Divji lovec (igrajo člani slov. mestnega gledališča v Mariboru), 30. julija A. Medved: Za pravdo in sree (igrajo člani Ljudskega odra v Ljubljani), 31. julija Ivo Vojnovič: Smrt majke Jugoviča (igrajo isti kakor 29. julija). V gledališče gre od 700 do 750 gledalcev. Zato si bo treba poskrbeti vse vstopnice v predprodaji, ko bo razglašena.

Na vseslovenskem orlovskem taboru v Mariboru bo 80 šotorov, in sicer za vino, pivo, brezalkoholne pijače, jestvine, kruh, pecivo in tobak. Vsi tisti, ki nameravajo samostojno prevzeti kak šotor zgoraj omenjene vrste, naj pošljejo tozadevne ponudbe najpozneje do 1. julija na pisarno odbora za I. slov. orlovski tabor v Mariboru, Koroška cesta 1, I. nadstropje.

Šport.

Jugoslovanski olimpijski odbor. Poročilo o intervenciji delegatov J. O. O. pri centralni vladi v Beogradu. — Na konferenci v ministrstvu za socialno skrbstvo se je sprejelo stališče J. O. O., po katerem je obstoječi J. O. O. edini državni olimpijski odbor. V ta odbor vstopijo zastopniki ministrstev vojne, socialnega skrbstva, zdravstva, prosvete ter dvojica delegatov Sokolskega saveza SHS. Po konferenci z g. tajnikom in g. načelnikom ministrstva saobračaja je obljubil g. minister saobračaja, da hoče: 1. dovoliti, da se za sportne namene izdajajo polovične vozne karte na vseh važnejših progah države; 2. dovoliti, da posamezna železniška ravnateljstva v središčih olimpijskih pododborov priznavajo samostojno popust voznih cen; 3. dovoliti športnikom, ki se bodo udeležili letošnje olimpijade v Auversu 75% popust voznih cen. G. ministra za zunanje zadeve delegati niso mogli posetiti, ker je odsoten. Tajništvo tega ministrstva je informirano o prošnji J. O. O. za intervencije radi priznanja pri mednarodnem O. O. Delegati so posetili g. ministra L. Davidoviča, ki se za sport izredno zanima; g. minister je delegate sprejel izredno prisrčno, interesiral se je in informirati se je dal o vseh važnih športnih vprašanjih ter obljubil, da bo v ministrskem svetu deloval na to, da se športna vprašanja povoljno rešijo. N. V. regent Aleksander je kot pokrovitelj J. O. O. sprejel delegate pres. dr. Bučarja, tajnika dr. Jakovca, odbornika Arandjeloviča dne 20. maja v daljši avdijenci. N. V. regent je pazljivo sledil poročilu delegatov in izrazil željo, da se ga v bodoče o vsakem važnem športnem vprašanju obvesti s posebnim pismom. N. V. regent zasleduje z izrednim zanimanjem razvoj našega športa in delegati morejo z veseljem poročati, da ima naš šport in naša mladina v njem res najmočnejšega in najboljšega zaščitnika. — D. Fr. Bušar, presd., dr. A. Jakovca, tajnik, J. O. O.

Mala naznanila.

Posestvo obstoječe iz hiše in gospodarskih poslopij in 2 do 6 oralov travnika v bližini Maribora se išče od dobre družine v najem za takoj ali pa za mesec september. Ponudbe pod „posestvo“ na upravo lista. 485

JOSIP NEKREP

tesarski mojster in stavbeni podjetnik v Mozartovi ulici 59 v MARIBORU

se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno izvedbo

Kupi sei

KUPUJEM

po usjvišjih cenah hlode, rozan in tesan jelov kakor trd les ter vaskovrstna drva za kurivo.

Viktor Glasor, lesna trgovina v Rušah pri Mariboru. 1796

Kupimo vreče, steklenice in sode po najvišjih cenah. „Jadran“ Trgovska prometna d. o. o. z. v Mariboru, Gosposka ulica 44. Telefon 393. 398

Proda sei

!SUKNO!

za moške obleke in razno manufakturno blago se dobiva po znižani ceni pri **Franju Majerju** Maribor, Glavni trg 9.

POZOR!

Alo zij Gniusek,

Maribor, Glavni trg 6

prodaja po najnižjih cenah sledeče kranjske vrvarske izdelke iz prista konoplina. Konopce (štrange) močne in pavadne, uzde, plotene in navad., cungelece, kratke in dolge, vrvi za perilo po 20 in po 40 m dolge. 407

Proda se hiša z lepim vrtom, Radecki cesta št. 3, Pobrežje, Maribor. 492

Službe

Fant 4 leta star, se da za svojega. Povprašati je: Vojaški trg št. 8 pri „Adamič“ v Mariboru. 483

Naročajte naše liste!

Javna zahvala!

Započeta zbiralna akcija za rešilni avtomobil prostovoljnega rešilnega oddelka v Mariboru je prinesla svoto čistih 101.509 kron 10 vinarjev, ki se porabi v določene namene.

Podpisani rešilni oddelek se zahvaljuje najprej vsem onim darovalcem, ki so prispevali k temu lepemu skladu. Damam, ki so prodajale znake ter tej človekoljubni stvari pripomogli do tako krasnega uspeha, bodi izrečena zahvala vseh pomoči potrebnih. Posebno pa se zahvaljujemo voditeljicam in voditeljem raznih izdajališč in sicer gospej **Baumeister**, gdčni. **Valeriji Friedl**, gosp. **Graselli**, gospej dr. **Ipavic**, gdčni. **Mici Krainc**, gosp. dr. **Lipoldovi**, gosp. gen. **Maistrovi**, gosp. prof. **Matek**, gosp. **Fridi Pfrimer**, gosp. **Robaus**, gosp. **Berti Siege**, gosp. dr. **Urbacek**, gdčni **Urbacek**, gospodom **Baumeistru**, **Erihu Pfrimerju** ter dr. **Wiesthalerju**.

Lep uspeh te akcije nam bo v bodrilo, da bomo tudi v bodočnosti našo prostovoljno prevzeto dolžnost vršili kar najhitreje in najvestneje.

Maribor, dne 12. junija 1920.

Za prostovoljni rešilni oddelek v Mariboru:

Dr. Karel Ipavic,

šef-zdravnik.

481

OTVORITEV!

Čast mi je naznaniti cenj. občinstvu iz Maribora in okolice, da sem s 1. junijem t. l. zopet otvoril svojo

manufakturno trgovino v Gosposki ulici št. 11 (hiša g. Frangescha).

V upanju, da bom vsčkal tudi nadalje zaupanje svojih cenj. odjemalcev, beležim z občinstvom spoštovanjem

Felix Skrabl.

437

Restavracija

„**Narodni dom**“

v Mariboru

VRTNI KONCERT

vsak torek, četrtek in sobota, začetek ob 7.

Uvi svečer, vabi najjužnejše **Hinko Kosič.**

448

Tovarnica in zaloga

Maribor, Koroška cesta 46—53

Peter Hochmegger in drugovi

Tovarniške cene.

325

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice

F. Z. S. O. Z.

prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špecerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in poljedelske stroje.

Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetske pridelke.

Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev

Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah.

Glavna trgovina in pisarna v Gornji Radgoni.

Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru. Beltinci. 259

GOSTILNA

412

PRI „MESTNI KLAVNICI“

se priporoča za obilen obisk. Za izborna vina se jamči.

ERNEST BIRTIČ, GOSTILNIČAR.

TRGOVCI POZORI!

MIROSLAV NABERGOJ, MARIBOR

Gosposka ul. 14, uhod Tkalska ulica (Webergasse)

Zaloga **MANUFAKTURNEGA BLAGA**

Velik izbor batista, cefirja, platna za srajce in rjuhe, sukanea, bombaževine, nogavic itd. itd. 465

Tovarniške cene. Samo na debelo Direkten uvoz.

Planinka in Ruška Koča

pri Sv. Arehu na Pohorju, 1250 m

Planinsko letovišče v krasni legi

Mrzle in tople kopeli

Oskrba od 1. maja do 15. oktobra

Lepi izprehodi po gozdu

Trikrat tedensko zveza s pošto Ruše ob kor. žel.

Hranilnica in posojilnica društva katoliških 488

mojstrov v Mariboru, Vetrinjska ulica 20

obrestuje vloge po 4%.

In daje posojila proti poroštvu.

Uradije v ponedeljek in četrtek od 5.—7. ure pop

Otvoritev slaščičarne.

Naznanjam cenj. občinstvu v Mariboru in okolici, da sem po dolgotrajni vojni zopet otvoril svojo moderno urejeno slaščičarno v Slovenski ulici (Grajška ulica) št. 5 (preje Amon). Vsak dan sveže pecivo in sladoled. — Cenj. usročila za razne svečanosti se točno izvršijo. — — — Za mnogobrojen obisk se priproča

ILICH EMAN, slaščičar

Zahvala.

553—484

Povodom prebridke izgube naše drage hčerke

MICIKE KRALJ

izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, zlasti č. duhovščini, vsem gospodičnam, katere so ranjko neumorno obiskovale, ji izkazale mnogo ljubavi, ji darovale neštivilno šopkov ter jo spremile na zadnji poti, našo najprisrčnejšo zahvalo. Drago ranjko priporočamo v molitev in blag spomin!

Slov. Bistrica, dne 13. junija 1920.

Zalujoča obitelj Kralj.